NADNOTECKA
GRUPA RYBACKA

PRZEWODNIK TURYSTYCZNY

Człopa

Drawsko

Krzyż Wlkp.

Szydłowo

Trzcianka

Wałcz

Wieleń

Gmina

CZŁOPA

Urząd Miasta i Gminy Człopa
powiat wałecki
woj. zachodniopomorskie
ul.Strzelecka 2
78-630 Człopa

tel. +48 67 259 10 69
fax +48 67 259 10 65
e-mail: umig@czlopa.pl
www.czlopa.pl

Gmina Człopa leży na terenie powiatu wałeckiego w województwie zachodniopomorskim. Powierzchnia gminy wynosi 348 km^2, a teren ten zamieszkuje 5,3 tys. osób. Gmina leży na terenie Pojezierza Wałeckiego i Równiny Drawskiej.

Lesistość tego terenu wynosi aż 68%, a kilkadziesiąt jezior podnosi atrakcyjność turystyczną gminy. Dwie główne rzeki to Płociczna i Cieszynka; obie tworzą malownicze szlaki kajakowe. Wzdłuż zachodniej granicy gminy ciągnie się Drawieński Park Narodowy, największa przyrodnicza atrakcja regionu. W pobliżu Parku utworzono rezerwat florystyczny „Stary Załom" i użytek ekologiczny chroniący ostoje ptactwa wodnego - „Bagno Raczyk". Przed akcją przywrócenia polskim rzekom łososia, to właśnie tu, na Płocicznej notowano ostatnie w kraju gniazda tarłowe tej szlachetnej ryby. Gęsta sieć wód i słabo zaludnione tereny sprzyjają rozwojowi populacji bobra i wydry, która widnieje w herbie Drawieńskiego Parku Narodowego.

Człopa jest jednym z najstarszych miast regionu, jej historia sięga XIII wieku, kiedy to wielkopolski ród Czarnkowskich za pozwoleniem Przemysła II wybudował tu zamek warowny. Na zachód od miasta zachowało się do dzisiaj grodzisko stożkowe. Legenda podaje, że założycielem grodu był Dzierżykraj, przodek rodu Czarnkowskich.

Przez teren gminy biegną dwa ważne szlaki komunikacyjne: droga nr 22 łącząca Berlin z Królewcem i droga nr 177 z Wielenia do Czaplinka.

Trzebin, przydrożna kapliczka

Pomnikowa lipa w Jaglicach

Gmina

CZŁOPA

Ośrodek „Sosenka" w Człopie

Gospodarstwo agroturystyczne „Zielona Dolina"

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE W GMINIE CZŁOPA

1. „Dzicza" Adam Petrycki
Dzwonowo 25/1, 78-630 Człopa, tel. 67 259 13 68

2. Gospodarstwo agroturystyczne „Kasia"
Brzeźniak 3, 78-630 Człopa, tel. 67 259 10 50, 603 90 30 40
www.agroturystyka-kasia.pl

3. „Zielona Dolina" J. A. Pogrzebscy
Wołowe Lasy, 78-630 Człopa, tel. 602 35 66 25

4. Gospodarstwo agroturystyczne B. J. Uryga
Golin 3, 78-630 Człopa, tel. 67 259 10 55, 606 345 908

5. Gospodarstwo agroturystyczne Grzegorz Chruścicki
ul. Dworcowa 7, Mielęcin, 78-630 Człopa, tel. 67 258 76 10, 784 085 567

6. „Rancho Margaritta"
Drzonowo Wałeckie 5, 78-630 Człopa, tel. 505 686 770

7. Agroturystyka „Wołowe Lasy 100"
Wołowe Lasy 100, 78-630 Człopa, tel. 602 63 77 55, 604 66 35 72
www.wolowelasy100.pl

GOSPODARSTWA RYBACKIE W GMINIE CZŁOPA

1. Gospodarstwo Rybackie Ekofish, Henryk Janicki
Przelewice, 78-630 Człopa, tel. 502 176 604

2. Gospodarstwo Rybackie w Człopie, Andrzej Koczmara
ul. Młyńska, 78-630 Człopa

3. Gospodarstwo Jeziorowe jezioro Przytyk Duży

4. Gospodarstwo Jeziorowe jezioro Bukowo Długie

5. Gospodarstwo Jeziorowe Jezioro Linowe

6. Gospodarstwo Jeziorowe jezioro Sołtysowe

7. Gospodarstwo Jeziorowe jezioro Kochlin Mały

8. Okręg Nadnotecki Polskiego Związku Wędkarskiego – użytkownik jezior
ul. Śniadeckich 136/4, 64-920 Piła, tel. 67 213 18 48, www.pzw.org.pl/pila

9. Zakład Rybacki w Wałczu, Kieszkowski i wspólnicy s.j.
Bracka 1, 78-600 Wałcz, tel. 67 258 20 41

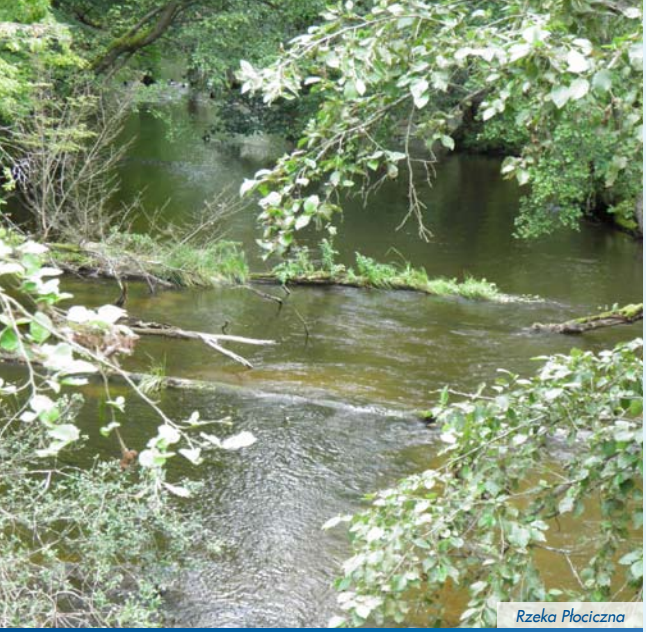

Rzeka Płociczna

Gmina

CZŁOPA

- Drawieński Park Narodowy – utworzono w 1990 roku. Obejmuje on 114 km^2. Puszczy Drawskiej, a jego widlasty kształt wyznaczyły doliny Drawy i jej dopływu – Płocicznej. Oprócz rzek na chronionym terenie znajduje się 20 jezior. Dyrekcja parku mieści się w Drawnie.

Wśród typów lasu dominują tu buczyny, łęgi i olsy, spotyka się też spore połacie borów sosnowych. Charakterystycznymi elementami przyrody są tu także torfowiska oraz łąki. W DPN naliczono aż 200 gatunków kręgowców. Większość z nich to ptaki, w tym tak rzadkie jak puchacz, bielik, rybołów, bocian czarny czy tracz nurogęś. Wśród ichtiofauny rzecznej znajdziemy minoga rzecznego i strumieniowego, certę, troć wędrowną, strzeblę potokową, lipienia i pstrąga potokowego. Od lat Drawie i Płocicznej przywraca się łososia. Zwierzęciem herbowym DPN jest wydra.
Ciekawymi elementami Parku są pozostałości dawnej działalności ludzkiej: bindugi do składowania drewna pozyskanego w puszczy, brukowane drogi, kamienne drogowskazy, kanały nawadniające łąki.

Kontakt: Drawieński Park Narodowy, ul. Leśników 2, 73-220 Drawno, tel. 95 768 20 51

- Rezerwat florystyczny „Stary Załom" – założony w 1966 roku. Powierzchnia – 5,62 ha. Położony na północnym brzegu jeziora Załom, 5 km na zachód od Człopy.
- Użytek ekologiczny „Bagno Raczyk" – kompleks turzycowisk, trzcinowisk i łozowisk u ujścia Cieszynki do jeziora Młyński Staw. Rozpoczęto już procedurę utworzenia w tym miejscu rezerwatu przyrody.

Gmina

CZŁOPA

- Kościół św. Antoniego Padewskiego – wybudowany w stylu neogotyckim w latach 1934-1938, konsekrowany 23 października 1938 roku przez księdza prałata Franza Hartza z Piły. W ołtarzu głównym zostały złożone szczątki świętych męczenników Wenustusa i Konkordii. Kościół jest dwunawowy, z wieżą, a jego wnętrze urządzono w stylu tyrolskim. Sama parafia w Człopie została utworzona w 1618 roku (zdjęcie z lewej).

- Grodzisko stożkowe z X wieku – na zachód od Człopy, u ujścia Cieszynki do jeziora Kamień.

- Cmentarz żydowski (kirkut) w Człopie – założony na początku XVII wieku. Do dzisiaj zachowało się dziesięć nagrobków (macew) z piaskowca. Najstarszy z nich pochodzi z 1861 roku. Na macewach widnieją inskrypcje w języku hebrajskim i niemieckim.

Głaz narzutowy w pobliżu grodziska

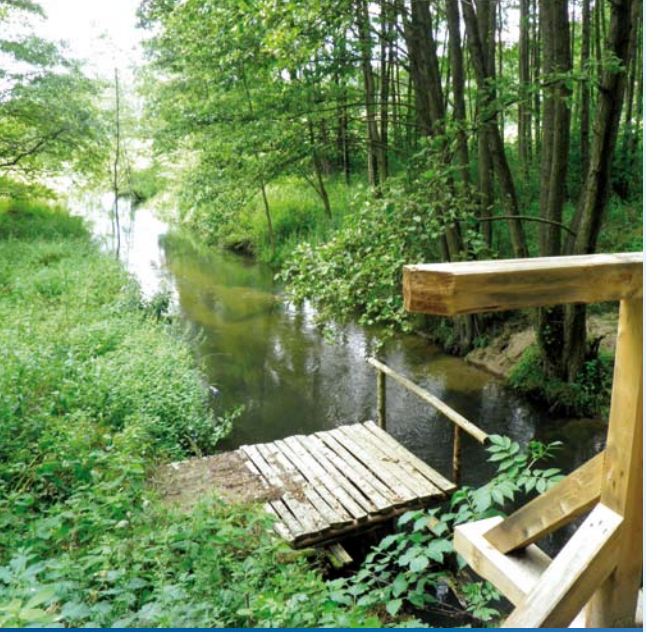

- Szlak kajakowy rzeki Cieszynki – dł. 22,5 km. Rozpoczyna się na mostku trasy Mielęcin-Wołowe Lasy a kończy wypływem Cieszynki z jeziora Dubie. Ostatnie 3 km biegu rzeki, do jej ujścia do Płocicznej są wyłączone z ruchu turystycznego. Rzeka przepływa przez kilka jezior, m.in. Młyńskie Wielkie, Kamień, Załom i Dubie (na zdjęciu Cieszynka w pobliżu Bukowa).

- Trasa spacerowa „Raczyk" – leśny szlak o długości 8,1 km. Rozpoczyna się w Człopie na osiedlu Leśnym (przy boisku do koszykówki) i biegnie brzegiem Młyńskiego Stawu i doliną Cieszynki do leśniczówki Raczyk. Stąd wiodą do Człopy trzy warianty ścieżki, o różnej długości. Czas przejścia ok. 2,5 godziny.

- Ścieżka pieszo-rowerowa „Brzegiem człopskich jezior" – długość 17 km. Prowadzi brzegami jezior: Kamień, Załom, Kasełek, Białe i Czarne.

Gmina

CZŁOPA

- Pałac w Dłusku – w 1850 roku, na południowym brzegu jeziora Dłuskiego założono park krajobrazowy. Na przełomie XIX i XX wieku wybudowano tu pałac w stylu neorenesansowym. W tej chwili obiekt jest w rękach prywatnych. Budynek częściowo wyremontowano (zdjęcie z lewej).

- Zespół mostów zlikwidowanej linii kolejowej Człopa-Wałcz – wiadukt drogowy na trasie nr 177 (zdjęcie poniżej), most kolejowy na rzece Cieszynce, kładka piesza (pomiędzy boiskiem szkolnym a strzelnicą).

Gmina

DRAWSKO

Urząd Gminy Drawsko
powiat czarnkowsko-trzcianecki
woj. wielkopolskie
ul. Powstańców Wlkp. 121
64-733 Drawsko

tel. +48 67 256 91 28
fax +48 67 256 91 35
pctdrawsko@poczta.onet.pl
www.gminadrawsko.pl

Gmina Drawsko leży w północno-zachodniej części Wielkopolski, w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim. Powierzchnia gminy wynosi 163 km^2, ludność to nieco ponad 6 tys. osób. Ponad 60% powierzchni gminy zajmują lasy Puszczy Noteckiej, północną granicę wyznacza Noteć. Linia kolejowa Poznań – Szczecin oraz droga wojewódzka nr 181 pozwalają na łatwy dojazd do Drawska z kierunku Szczecina, Gorzowa, Poznania i Piły.
Krajobraz gminy na północy kształtuje Noteć, z rozległymi łąkami i licznymi gatunkami ptaków. Rzeka jest też fragmentem Międzynarodowej Drogi Wodnej E-70, łączącej Antwerpię z okręgiem kaliningradzkim. W Drawsku wybudowano marinę, która jest jednym z miejsc wygodnego postoju dla wodniaków. Południową część pokrywają piaszczyste sandry porośnięte sosnowymi borami Puszczy Noteckiej. Region ten słynie przede wszystkim z bogactwa grzybów, od lipcowych kurek i kani, poprzez podgrzybki, kozaki i prawdziwki zbierane od sierpnia do początku października, aż po późnojesienne zielonki. W sezonie grzybobrania okolice te odwiedza wielu mieszkańców dużych miast, a w gminie od paru lat organizowany jest doroczny Odlotowy Festyn Grzybowy.

Najstarsze ślady osadnictwa na tym terenie pochodzą z epoki kamienia, a jednym z pierwszych dokumentów wymieniającym wieś Drawsko jest dokument z 1298 roku, w którym Władysław Łokietek nadaje te ziemie Nałęczom. W XVIII wieku sprowadzono tu osadników z Mazowsza, zwanych później Mazurami Wieleńskimi. Ich potomkowie do ubiegłego stulecia zachowali swoje zwyczaje i stroje, a ślady ich gwary można usłyszeć do dziś w mowie okolicznych mieszkańców.

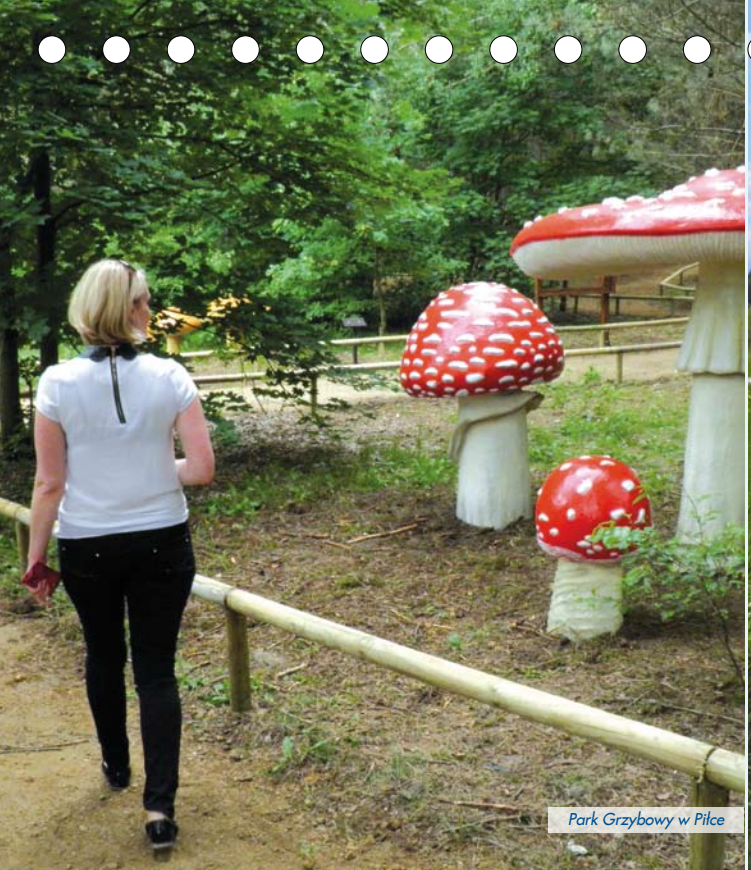

Park Grzybowy w Piłce

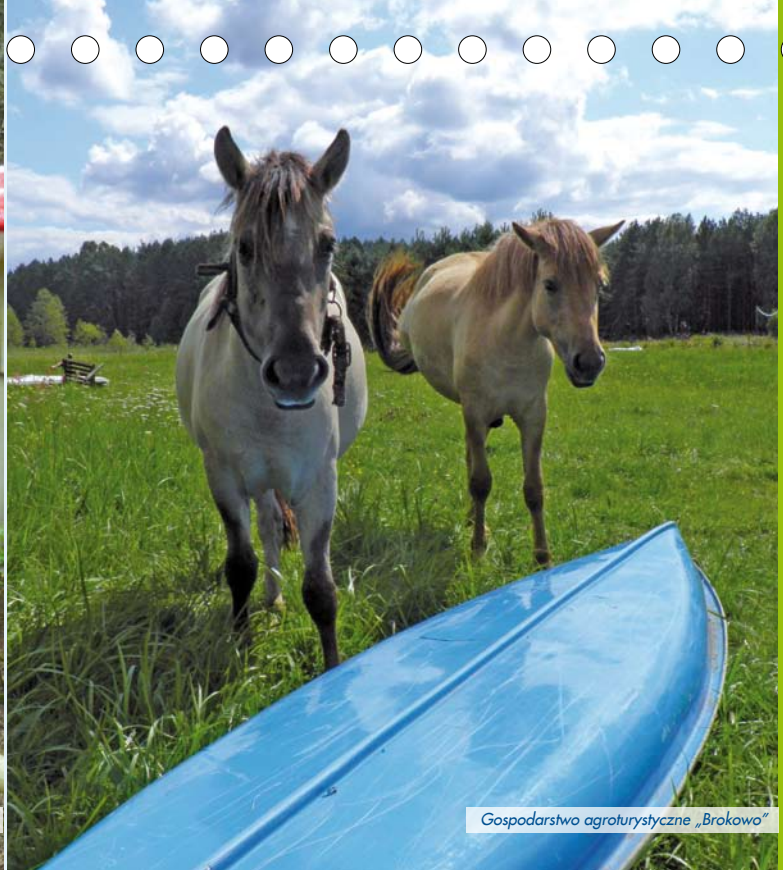

Gospodarstwo agroturystyczne „Brokowo"

Gmina

DRAWSKO

Gmina

DRAWSKO

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE W GMINIE DRAWSKO

1. **Gospodarstwo Kwiejce-Karpniki**
   Kwiejce 35, 64-733 Drawsko, Tel. 67 256 33 55, www.kwiejce.pl
2. **Gospodarstwo Agroturystyczne Brokowo, Stefan Szczepski**
   Kamiennik-Brokowo, 64-733 Drawsko, Tel. 67 34 11 555, 509 495 093, www.brokowo.wrw.pl
3. **„Rancho Bonanza" Anna i Zdzisław Piątek**
   Kamiennik 6 , 64-733 Drawsko, Tel. 67 256 32 80, 604 261 664 www.bonanzaz.republika.pl
4. **„Leśny Dworek" Jerzy Czekała**
   Kwiejce 8, 64-733 Drawsko, Tel. 67 256 33 26, www.lesny-dworek.e-meteor.pl
5. **Gospodarstwo Agroturystyczne „Zieleniec"**
   Kwiejce Nowe 36, 64-733 Drawsko, Tel. 601 189 490, 609 043 619

GOSPODARSTWA RYBACKIE W GMINIE DRAWSKO

1. **Gospodarstwo Kwiejce-Karpniki**
   Kwiejce 35, 64-733 Drawsko, Tel. 67 256 33 55, www.kwiejce.pl
2. **Gospodarstwo Jeziorowe, Jezioro Workulskie**
3. **Gospodarstwo Jeziorowe, jezioro Orzełek**
4. **Gospodarstwo Jeziorowe, Jezioro Perskie**
5. **Okręg Nadnotecki Polskiego Związku Wędkarskiego – użytkownik jezior**
   ul. Śniadeckich 136/4, 64-920 Piła, tel. 67 213 18 48, www.pzw.org.pl/piła

Gospodarstwo Kwiejce-Karpniki

Gmina

DRAWSKO

- W 2010 roku rozpoczęto budowę przystani na Noteci w Drawsku (na zdjęciach). Inwestycję o wartosci 3 mln złotych ukończono rok później. Na pogłębionym starorzeczu jednostki pływające mogą zacumować do pływających pomostów, a stanowiska wyposażone są w ujęcia wody i prąd. Po obu stronach zbiornika powstały plaże, tuż obok znajduje się boisko do siatkówki, pole namiotowe, miejsce na ognisko. W budynku mariny ulokowano salę kominkową, miejsca noclegowe oraz zaplecze kuchenne. W hangarze można dokonać drobnego remontu sprzętu pływającego, są też do wypożyczenia kajaki.

  Nazwa drawskiej mariny – Yndzel, pochodzi od zniekształconego niemieckiego wyrazu Insel (wyspa). Tak od czasów przedwojennych nazywano tę część Drawska.

- Rzeka Miała ma swoje źródła w pobliżu wsi Nowiny a jej długość wynosi 62 km. Szlak kajakowy zaczyna się we wsi Biała, liczy 54 km a na spływ trzeba poświęcić 2-3 dni. Miała jest najdłuższą rzeką Puszczy Noteckiej i przepływa przez 9 jezior rynnowych. Poniżej Chełstu Miała spływa w dolinę Noteci i wpada do jej starego koryta w pobliżu Drezdenka.

Gmina

DRAWSKO

- Puszcza Notecka – największy zwarty kompleks leśny w Polsce, zajmuje obszar 1350 km^2 w widłach Warty i Noteci. Na polodowcowych, piaszczystych łachach (sandrach) i wydmach rosną przede wszystkim bory sosnowe (na zdjęciu u góry), w większości zasadzone przez człowieka. Nasadzenia rozpoczęto już w XIX wieku, wiele obszarów obsadzono po inwazji strzygonii choinówki, której gąsienice zniszczyły puszczę w latach 1922-24. Centrum Puszczy Noteckiej jest bardzo suche, północną część, w tym lasy leżące w gminie Drawsko, nawadnia rzeka Miała i kilkanaście jezior rynnowych.

- Budynki z bali wykonane techniką wieńcową (Marylin, Pęckowo, Kamiennik) oraz węgłową (Marylin, Pęckowo).

- Domy z pruskiego muru (Marylin, Kamiennik, Chełst i Moczydła - na zdjęciu dom w Chełście).

- Kościół w Drawsku z 1901 roku, z drewnianą dzwonnicą z przełomu XIX i XX wieku.

Gmina

DRAWSKO

- W Drawskim Młynie jeszcze do niedawna można było obejrzeć najgrubszą w Polsce gruszę. Niestety, kilka lat temu drzewo się przewróciło. Obok butwiejącego, wielkiego pnia posadzono młode drzewko tego samego gatunku. Miejsca tego trzeba szukać po prawej stronie drogi z Wielenia do Drawska, tuż przed przejazdem kolejowym w Drawskim Młynie.

- Kościół w Chełście, budowla szachulcowa z 1765 roku, z dachem naczółkowym i wewnętrznymi balkonami. Początkowo była to świątynia ewangelicka, dziś jest to kościół katolicki pw. Matki Boskiej Częstochowskiej (na zdjęciu z lewej).

- Cmentarz ewangelicki z XIX wieku w Kawczynie. Na mocno zarośniętym terenie przy głównej drodze znajdziemy resztki nagrobków (zdjęcie powyżej). Przy szosie malutka, zabytkowa remiza strażacka.

- Kompleks dworsko-parkowy z 1910 roku, zbudowany na fundamentach i resztkach murów z XVIII w., 1 km na zachód od Drawska.

- Marylin to maleńka wioska w środku Puszczy Noteckiej. W całej okolicy to właśnie tu zachowało się najwięcej domów drewnianych, co podkreśla puszczański charakter miejscowości. Oprócz rodowitych mieszkańców miejsce to, podobnie jak i sąsiednie wioski, upodobali sobie mieszkańcy dużych miast, głównie Poznania. Tu przyjeżdżają odpocząć, powędkować, nacieszyć się grzybobraniem i odetchnąć czystym powietrzem o zapachu sosny. Na zdjęciach: tablica z nazwą ulicy na nietypowym drogowskazie w Marylinie.

Gmina

KRZYŻ WLKP.

Urząd Miejski
w Krzyżu Wielkopolskim
powiat czarnkowsko-trzcianecki
woj. wielkopolskie
ul. Wojska Polskiego 14
64 - 761 Krzyż Wlkp.

tel. +48 67 25 64 145
+48 67 25 64 020
fax +48 67 25 65 255
e-mail: um_krzyz@pro.onet.pl
www.krzyz.pl

Gmina Krzyż Wielkopolski leży w północno-zachodniej Wielkopolsce, w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim. Zajmuje powierzchnię 175 km^2 i zamieszkana jest przez ok. 9 tys. osób.

Ponad połowę powierzchni gminy porastają lasy, których największe skupiska stanowią fragment Puszczy nad Drawą. Na terenie gminy znajduje się 18 jezior, a część granic wyznaczają rzeki: na zachodzie Drawa i Płociczna, a na południu Noteć.

Najstarsze ślady osadnictwa na tym terenie pochodzą sprzed 9 tysięcy lat. Z tego okresu pochodzą narzędzia krzemienne i rogowe odkryte w porcie rzecznym w Krzyżu. Na początku XVIII wieku wsie w tej okolicy zaczął zakładać ród Sapiehów. Krzyż powstał na gruntach odkupionych od chłopów z olęderskiej wsi Łokacz, a nazwa miasta pochodzi od skrzyżowania szlaków kolejowych. Pierwszą linię, Poznań-Szczecin, poprowadzono tu w 1848 roku, a trzy lata później uruchomiono trasę Berlin-Bydgoszcz. Kolej przyczyniła się do rozwoju gospodarczego Krzyża i przez 150 lat była jego siłą napędową. Powstały tu zakłady przemysłowe, miejsca pracy poza rolnictwem oraz szkoła kształcąca kolejarzy. Mimo redukcji połączeń i likwidowania linii przez Polskie Koleje Państwowe, Krzyż Wielkopolski jest nadal jednym z najważniejszych węzłów kolejowych w kraju.

Jezioro Królewskie w Krzyżu Wielkopolskim

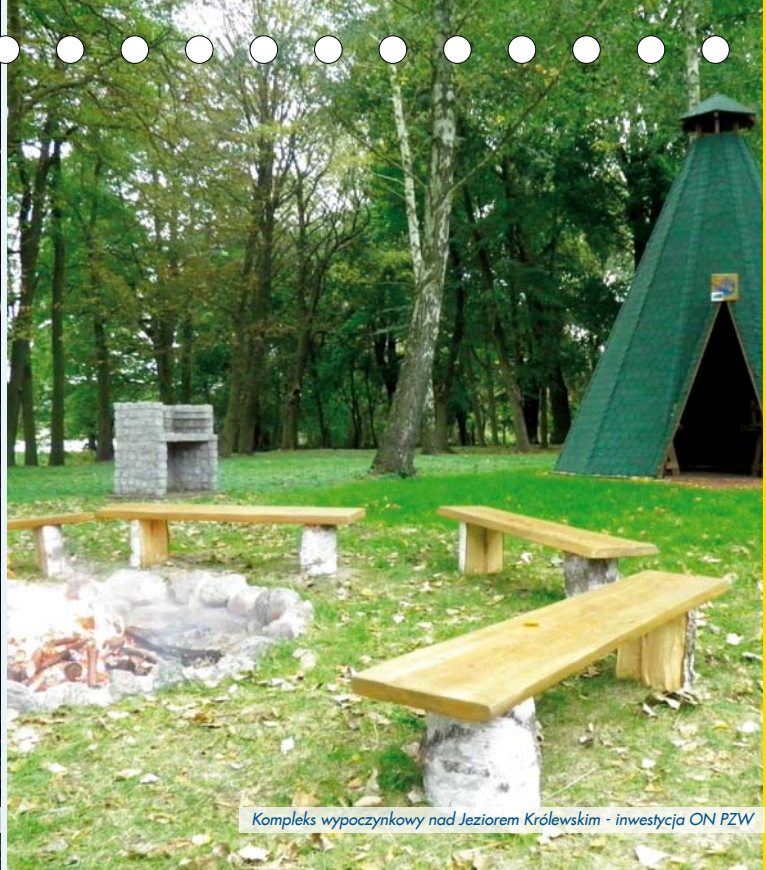

Kompleks wypoczynkowy nad Jeziorem Królewskim - inwestycja ON PZW

Gmina

KRZYŻ WLKP.

GOSPODARSTWA RYBACKIE W GMINIE KRZYŻ WLKP.

1. **Gospodarstwo Jeziorowe Jelenia Krew**
2. **Gospodarstwo Jeziorowe Krzyżówki**
3. **Okręg Nadnotecki Polskiego Związku Wędkarskiego – użytkownik jezior**
   ul. Śniadeckich 136/4, 64-920 Piła,
   tel. 67 213 18 48, www.pzw.org.pl/piła
4. **Jeziora Radzyń Średni i Mały**
   administrator Jerzy Bromski

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE W GMINIE KRZYŻ WLKP.

4. **„Wypoczynek na wsi”, Jolanta i Jerzy Bromscy**
   Kuźnica Żelichowska 46, 64-761 Krzyż Wielkopolski, tel. 67 255 93 68, www.agrobromscy.pl
5. **„Agrokuźnica” Mariusz i Stanisława Żółkiewicz**
   Kuźnica Żelichowska 51, 64-761 Krzyż Wielkopolski, tel. 67 255 93 27, 788 700 090, www.agrokuznica.pl
9. **„Rezydencja nad jeziorem”**
   Pestkownica 1, 64-761 Krzyż Wielkopolski, tel. 502 606 847, www.pestkownica.com

GOSPODARSTWA RYBACKIE W GMINIE KRZYŻ WLKP.

3. Okręg Nadnotecki Polskiego Związku Wędkarskiego – użytkownik jezior
ul. Śniadeckich 136/4, 64-920 Piła, tel. 67 213 18 48, www.pzw.org.pl/piła

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE W GMINIE KRZYŻ WLKP.

1. „U Barbary", Izabela Haydn
Bielice Nowe 16, 64-761 Krzyż Wielkopolski, tel. 67 256 43 65

2. Gospodarstwo Agroturystyczne „FAMILIE ZANDECKI"
Nowe Bielice 11, 64-761 Krzyż Wielkopolski, tel. 609 178 504

3. Gospodarstwo Agroturystyczne "Na łęgach"
Piotr i Anna Paluszkiewicz, Lubcz Mały 17, 64-761 Krzyż Wielkopolski, tel. 67 253 31 59, 602 302 382, www.ecotouristfarm.pl

6. Agroturystyka „Dębina", Tomasz Pawłowski
Dębina 1 A, 64-761 Krzyż Wielkopolski, tel. 67 256 52 99, 502 130 143, www.debina.agroturystyka.pl

7. "Dworek nad Drawą", Elżbieta Reizig
Stefanowo 1, 64-761 Krzyż Wielkopolski, tel. 728 843 839, www.dworek-nad-drawa.pl

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE W GMINIE KRZYŻ WLKP.

8. "Wiejska Baza Noclegowa"
Łokacz Mały, ul. Konopnickiej 21, 64-761 Krzyż Wielkopolski, tel. 512 977 999, www.wiejskabaza.dobrynocleg.pl

- Drawa bierze swój początek koło wsi Zdroje w gminie Połczyn-Zdrój. Długość rzeki wynosi 186 km, a szlak kajakowy zaczyna się 6 km poniżej źródeł, w Czaplinku na jeziorze Drawsko. Szlak wiedzie przez kilka jezior, m.in. Lubie, Wielkie Dębno, Dubie. Poniżej wsi Pożrzadło Drawa przez kilka kilometrów płynie przez poligon wojskowy. Podróż na tym odcinku może się odbywać tylko za pozwoleniem wojska. Na odcinku Drawno-St.Osieczno rzeka płynie w granicach Drawieńskiego Parku Narodowego. Trzeba wykupić bilet, a biwakowanie dozwolone jest tylko na pięciu wyznaczonych polach namiotowych. Podróż na tym odcinku trzeba dobrze przemyśleć, ponieważ w wakacyjne weekendy rzekę przemierza codziennie kilkaset kajaków (limit wynosi 700 jednostek/dzień), co powoduje zatory w trudniejszych miejscach. Wiele spływów kończy się w Starym Osiecznie, a szkoda, bo ostatni odcinek, do ujścia Drawy w Noteci, to jeden z ciekawszych fragmentów tej pomorskiej rzeki. W Łokaczu Wielkim można rozbić namiot i zjeść w „Mecie nad Drawą".

Dworzec kolejowy w Krzyżu Wielkopolskim

Kościół w Brzegach

Gmina

KRZYŻ WLKP.

- Krzyż swoją nazwę zawdzięcza położeniu na skrzyżowaniu szlaków kolejowych. W 1848 roku powstała tu stacja na trasie Poznań-Szczecin, a 3 lata później przebiegła tędy linia łącząca Berlin z Królewcem. Zwłaszcza ta ostatnia trasa była ważnym strategicznym szlakiem, a jej utworzenie było wielką ambicją pruskiego króla Fryderyka Wilhelma IV. Miasto Krzyż właściwie zostało dobudowane do stacji kolejowej i na transporcie kolejowym rozwijało się przez 150 lat. Dziś, mimo redukcji połączeń, Krzyż Wielkopolski jest nadal jednym z najważniejszych węzłów kolejowych w Polsce. Dworzec kolejowy w Krzyżu, wybudowany w XIX wieku, jest wpisany do rejestru zabytków.
- Kościół pw. św. Stanisława Kostki w Brzegach (XIX w.) wraz z dzwonnicą.
- Bunkry w okolicach Przesiek i Osieczna – pozostałości umocnień Wału Pomorskiego. Dobrze widoczne np. w St. Osiecznie, na południe od szosy, naprzeciwko drogi na Głusko.
- Dom szachulcowy i XIX – wieczne gospodarstwa w Lubczu Wielkim
- Cmentarz ewangelicki w Wizanach – nieczynny, z poł. XIX wieku

- Na północ od Krzyża leży jezioro Królewskie. Dotrzeć tam można przez Łokacz Mały, który jest już dzisiaj właściwie dzielnicą miasta. Nad akwenem ulokowano kilka obiektów, które razem stanowią niewielkie centrum wypoczynkowe. W ośrodku „Świderek" można wynająć domki kempingowe, ustawić przyczepę czy rozbić namiot, a także skorzystać z baru, wiaty biesiadnej, boiska do siatkówki i plaży z pomostem.

  Na terenie ośrodka Okręg Nadnotecki Polskiego Związku Wędkarskiego ulokował też dostępne dla wszystkich miejsce wypoczynkowe składające się z wiaty, miejsca na ognisko i murowanych palenisk do grilowania. Tuż obok ustawiono ścieżkę edukacyjną: mapę, tablicę z wiadomościami o rybach i „światowid" z gatunkami ryb.

  Obok ośrodka wypoczynkowego nad Jeziorem Królewskim w Krzyżu funkcjonuje stadion sportowy i kort tenisowy.

Gmina

KRZYŻ WLKP.

- Siedzibę leśnictwa Rzeczyn ulokowano w pobliżu kilku potężnych, kilkusetletnich dębów – pomników przyrody (na zdjęciu u góry). Chronione drzewa były powodem utworzenia tu ścieżki edukacyjnej, z której mogą korzystać zorganizowane grupy, jak i turyści indywidualni. Wędrując ścieżką obejrzeć można różne gatunki drzew i krzewów, tablice poglądowe oraz urządzenia edukacyjne, np. dendrofon, na którym można sprawdzić, jaki dźwięk wydają wałki wykonane z różnych rodzajów drewna. Obok ustawiono wygodną wiatę wyposażoną w stoły i ławy, jest też miejsce na ognisko i wyznaczony parking. Pod dębami członkowie Koła Łowieckiego „Knieja" w Poznaniu posadowili obelisk ku czci swego patrona, świętego Huberta (zdjęcie poniżej).
- Lipy drobnolistne (14 szt., obwód 120-235 cm) i dąb szypułkowy (obwód 337 cm, 360 lat) w Hucie Szklanej. Drzewa rosną naprzeciwko kościoła, na byłym dziedzińcu szkolnym.
- Sosna „Jeleń" przy drodze Przesieki-Kuźnica Żelichowska. Nazwę, ze względu na niecodzienny pokrój drzewa, nadali mieszkańcy.
- Park podworski w Żelichowie.

Gmina

SZYDŁOWO

Urząd Gminy Szydłowo
powiat pilski
woj. wielkopolskie
Jaraczewo 2
64-930 Szydłowo

tel. +48 67 216 12 35
fax +48 67 216 12 36
e-mail: urzad@szydlowo.pl
www.szydlowo.pl

Gmina Szydłowo leży na północnych rubieżach Wielkopolski, w powiecie pilskim. Jej powierzchnia wynosi 267 km^2, z czego lasy zajmują 40%. Teren ten zamieszkuje 8,7 tys. osób. Gmina ma bardzo dobre połączenia komunikacyjne z sąsiednimi regionami poprzez dwie drogi krajowe nr 10 (Bydgoszcz-Szczecin) i 11 (Poznań-Koszalin) oraz linię kolejową łączącą Piłę z Koszalinem i Kołobrzegiem. W Krępsku funkcjonuje sezonowe lądowisko, wykorzystywane przede wszystkim przez samoloty patrolujące lasy tego regionu. Geograficznie gmina leży w obrębie Pojezierza Wałeckiego i Doliny Gwdy. Południowo-zachodnia część ma charakter rolniczy, część północno-wschodnia pokryta jest lasami i poprzecinana dopływami Gwdy: Rurzycą, Piławą i Dobrzycą. Rzeki te tworzą bardzo popularne szlaki kajakowe, ale też umożliwiają funkcjonowanie hodowli pstrąga w Tarnowie i Krępsku. W rolniczej części gminy na Krępicy i Łomnicy powstało kilka obiektów stawowych o charakterze karpiowym. W okolicach Skrzatusza wznosi się najwyższe wzniesienie Północnej Wielkopolski, Góra Dąbrowa (207 m n.p.m.).
Znaczną część zalesionego terenu gminy objęto obszarem Natury 2000 „Puszcza nad Gwdą". Tutaj też funkcjonują dwa rezerwaty przyrody: „Smolary" w pobliżu Zabrodzia i „Kuźnik" na granicy z gminą Piła.
Chociaż ślady pierwszego osadnictwa pochodzą sprzed kilku tysięcy lat, to w okresie średniowiecza były to tereny pogranicza i osadnictwo rozwijało się tu bardzo słabo. Wzmożoną kolonizację rozpoczęli tu Brandenburczycy na początku XIV wieku i proces ten kontynuowali już Polacy po włączeniu regionu do Polski w 1368 roku. Najważniejszym zabytkiem i symbolem historii gminy Szydłowo jest Sanktuarium Maryjne w Skrzatuszu, powstałe w XV wieku.

Gospodarstwo Rybackie Tarnowo

Nad Rurzycą

Gospodarstwo agroturystyczne „Kozia Baba" w Tarnowie

Gmina

SZYDŁOWO

GOSPODARSTWA RYBACKIE W GMINIE SZYDŁOWO

1. **Gospodarstwo Rybackie Pstrąg Tarnowo**
Przetwórnia i Gastronomia „Rybajka", Tarnowo 16, 64-930 Piła,
tel. 67 216 02 36, www.pstrag.xl.pl

2. **Gospodarstwo Rybackie Tarnowo, Eugeniusz Bogdan**
Tarnowo 32, 64-930 Szydłowo, tel. 67 216 02 73, 602 48 98 19

3. **Przedsiębiorstwo „Agricola" sp. z o.o. - Wiejski Ośrodek Edukacji ku zrównoważonej przyszłości „Eurhope"- Gospodarstwo demonstracyjne ekologiczne i eko-akwakultura**
Krępsko 65, 64-970 Piła 4, 67 216 02 27, 507 950 823
http://agricola-aquapark.wizytownik.biz/wstep.html, www.eurhope.org

4. **Gospodarstwo Rybackie-Zarybieniowe, Zdzisław Cebula**
Kłoda 34, 64-930 Szydłowo, tel. 67 214 11 37, 604 256 306
www.ryby.pila.pl

5. **Gospodarstwo Rybackie Kłoda, Edward Szarek**
Stobno 118, 64-980 Trzcianka, tel. 67 216 31 11, 607 664 208
www.ryby-stobno.pl

6. **PPPU-H „Leśnik", Wojciech Rożek,**
Skrzatusz, Chrustowo 66, 64-850 Ujście, tel. 606 214 189, www.wrlesnik.pl

7. **Gospodarstwo Rybackie Róża Wielka, Kazimierz Pęcherzewski**
Róża Wielka 87, 64-930 Szydłowo, Tel. 67 216 49 66, 782 789 720

8. **Gospodarstwo Rybackie Róża Wielka, Adam Rogoziecki**
Tel. 67 212 72 33

9. **Zakład Przetwórstwa Spożywczego RYBMOR**
Pokrzywnica, 64-930 Szydłowo, tel. 67 216 12 56

10. **Okręg Nadnotecki Polskiego Związku Wędkarskiego – użytkownik jezior**
ul. Śniadeckich 136/4, 64-920 Piła, tel. 67 213 18 48, www.pzw.org.pl/pila

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE W GMINIE SZYDŁOWO

1 „Kozia Baba", Iwona Berent
Tarnowo 39, 64-930 Szydłowo, tel. 885 532 429, 61 610 10 82
www.koziababa.pl

2 „Agrośka", Hieronim Ośka
Zabrodzie 19, 64-930 Szydłowo, tel. 67 216 02 34, 605 343 517

3 Turystyka Aktywna „Info-Kajak", Tadeusz Obrocki
Tarnowo 12, 64-930 Szydłowo, 67 216 03 01, 608 517 929
www.splywy-kajakowe.eu

4 Stary Młyn w Dobrzycy
Dobrzyca 20, 64-930 Szydłowo, tel. 67 344 14 99,
608 430 825, www.mlyn-dobrzyca.pl

- Szlak Rurzycy (zdjęcia obok) – z Trzebieszek do Krępska, długość 23 km. Rzeka przepływa przez 6 jezior: Krąpsko Małe, Krąpsko Długie, Trzebieszki, Krąpsko Górne, Średnie i Dąb. Żeby zobaczyć dwa pierwsze zbiorniki i rezerwat „Diabli Skok", z którego Rurzyca wypływa, trzeba popłynąć z miejsca wodowania w górę ok. 5 km. Rurzyca przepływa jeszcze przez dwa przylegające do siebie rezerwaty: „Dolina Rurzycy" i „Wielkopolska Dolina Rurzycy". Nocleg na stanicy Wrzosy. Szlak nosi imię Jana Pawła II, który płynął nim w 1978 roku. Wydarzenie upamiętnia tzw. „Kamień papieski".

- Szlak Piławy – wypływa z jeziora Komorze, wpada do Gwdy w Dobrzycy. Długość szlaku 82 km, spływ trwa 5-7 dni. W górnym biegu rzeka przepływa przez kilka jezior, z których największe to Pile, o pow. ok. 1000 ha, nad którym leży Borne Sulinowo, niegdyś miasto garnizonowe armii radzieckiej. Dalej Piława płynie przez piękne kompleksy leśne.

- Szlak Dobrzycy – szlak o długości ok. 60 km zaczyna się na jeziorze Machliny Wlk. Na trasę trzeba poświęcić 3-4 dni. Rzeka jest głębsza i i toczy wody znacznie bystrzejsze od Rurzycy i Piławy. Pomiędzy Dobrzycą a Golcami nurt dzieli się na kilka warkoczy. Wzdłuż rzeki można obejrzeć kilka ciekawych obiektów hydrotechnicznych.

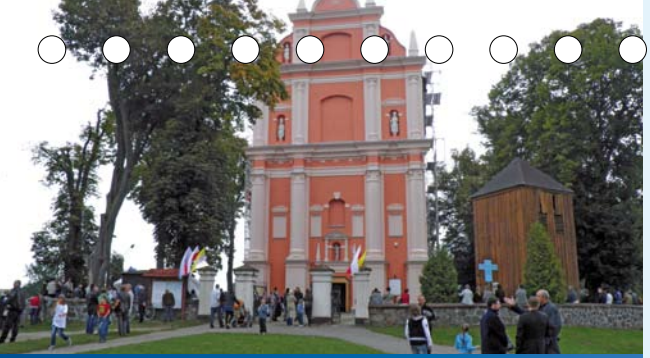

- Sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej w Skrzatuszu – jego historia ma swój początek w 1572 roku, kiedy powstał w tym miejscu pierwszy kościół. Trzy lata później umieszczono w nim figurkę Piety, ocaloną w Mielęcinie, gdzie luteranie zajęli katolicki kościół. Rzeźbę do Skrzatusza przywiózł garncarz, odsprzedał ją jednej z mieszkanek, a ta, pod wpływem wizji Matki Boskiej, oddała cudowną figurkę kapłanowi, który Pietę umieścił w kościele. W 1680 roku do Skrzatusza przybył Jan II Sobieski, żeby pomodlić się do Skrzatuskiej Pani o zwycięstwo nad Turkami. Po zwycięskiej wojnie przeciw Turkom i Tatarom król w 1690 roku powiększył dochody skrzatuskiego kościoła. Parafia została zrównana w swoich prawach z wielkimi parafiami miejskimi. W latach 1683-94 w miejscu drewnianego kościółka powstała świątynia murowana. Jest ona jednonawowa, bez wieży, w stylu barokowym, wyposażona w odnowione niedawno organy. Do Sanktuarium Maryjnego w Skrzatuszu przybywa co roku wiele pielgrzymek, głównie z Wielkopolski i Pomorza Zachodniego. Skrzatusz leży wśród pól, a charakterystyczny różowo-biały kościół wybija się ponad wieś i jest widoczny z daleka (na zdjęciach Sanktuarium i inscenizacja „Sobieski w Skrzatuszu”).

- Punkt Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Dobrzycy – podlega Nadleśnictwu Zdrojowa Góra i usytuowany jest na terenie Szkółki Leśnej. Dotrzeć tu można jadąc z Dobrzycy drogą do Skórki, kilometr za wsią trzeba zjechać w dół drogą prowadzącą w prawo. Przed samą szkółką znajduje się nieduże, malownicze rozlewisko powstałe przez spiętrzenie Głomii dla działającej tu małej elektrowni wodnej (zdjęcie z lewej). Można więc tu dotrzeć również kajakiem. Na tafli zbiornika i na jego brzegu można obserwować ptaki. Sam punkt edukacyjny jest przygotowany na przyjęcie 40-osobowych grup. Jest tu sala wykładowa, wiata i plac zabaw oraz ścieżka edukacyjna wyposażona w tablice poglądowe (zdjęcie poniżej).

- Rezerwat „Smolary" - torfowiskowy, o powierzchni 143,1 ha, założony w 1990 roku dla ochrony ekosystemu bagiennego i rzadkich mszaków. Występuje tu 58 gatunków mszaków, 4 paprotników i 98 roślin nasiennych. W środku rezerwatu zarastające jezioro zwane Smolary lub Żabie. Dotrzeć tu można z Zabrodzia lub ze stacji PKP Płytnica szlakiem niebieskim.

Gmina

SZYDŁOWO

- Dwór w stylu modernistycznym w Kotuniu (zdjęcie z lewej). Obiekt powstały w drugiej połowie XIX wieku, ukończono ok. 1900 roku. Posadowiony na wzgórzu, w pięknym dwuhektarowym parku z oczkiem wodnym, niestety jego otoczenie psują zabudowania byłego PGR-u. Obiekt jest w prywatnych rękach, kilka razy zmieniał już właściciela. Częściowo wyremontowany, wymieniono m.in. dach, stolarkę okienną i drzwiową oraz elewację, co zabezpieczyło zabytek przed dalszym niszczeniem.

- Eklektyczny dwór z XIX w. w Starej Łubiance - ze starą stajnią i byłą gorzelnią. Przez wiele lat mieścił się tu Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, teraz obiekt podzielono i jest w rękach kilku właścicieli.

- Drewniany kościół z XVII w. w Zawadzie, pw. św. Jana Chrzciciela (zdjęcie obok). W ostatnich latach obiekt został gruntownie wyremontowany. Przy kościele drewniana dzwonnica.

Gmina

TRZCIANKA

Urząd Miejski Trzcianki
powiat pilski
woj. wielkopolskie
ul. Sikorskiego 7
64-980 Trzcianka

tel. +48 67 352 73 04
+48 67 352 73 11
fax: +48 67 216 37 50
e-mail: ratusz@trzcianka.pl
www.trzcianka.pl

Gmina Trzcianka leży w północno-zachodniej Wielkopolsce, na terenie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego. Powierzchnia gminy to 374 km^2, a liczba ludności wynosi 28,8 tys. osób. Północna część tego obszaru należy geograficznie do Pojezierza Wałeckiego, południową kształtuje Dolina Noteci. Przez Trzciankę biegnie droga nr 178 łącząca Oborniki z Wałczem, a drogą nr 180 można stąd dojechać do Piły. Atutem komunikacyjnym jest przebiegająca przez miasto linia kolejowa Piła-Krzyż.

Prawie połowę powierzchni gminy zajmują lasy. Wśród nich położonych jest wiele jezior, z których największe – Straduń, Logo, Sarcz i Okunie – ukształtowała jedna polodowcowa rynna. Sieć rzek tworzy Noteć i jej prawobrzeżne dopływy: Krępica, Łomnica, Trzcinica oraz Bukówka. Wodny krajobraz gminy dopełniają liczne stawy gospodarstw rybackich.

W miejscu dzisiejszej Trzcianki osada istniała prawdopodobnie już w XIII wieku, a jej pierwsza nazwa Rozdróżka pochodziła od krzyżujących się tu szlaków. Potem nazwa zmieniła się na Trzcianą Łąkę, w końcu Trzciankę. Niemcy nazywali miasto Schönlanke. Prawa miejskie w 1731 roku nadał Trzciance król August II Mocny. Herb - „Ciołek" Poniatowskich - miasto odziedziczyło po Stanisławie, ojcu ostatniego króla Polski. Był on przez pewien czas właścicielem tych terenów.

W przeszłości rozwój gospodarczy miasto zawdzięczało sukiennikom, a od połowy XIX wieku – kolei. W styczniu 1945 roku Trzciankę wyzwoliły wojska radzieckie – miasto po 173 latach wróciło w granice państwa polskiego.

Gospodarstwo Rybackie Wrząca

Nadnoteckie łąki w Radolinie

Gmina

TRZCIANKA

Gmina

TRZCIANKA

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE W GMINIE TRZCIANKA

1. Lokalna Baza Ekoturystyki, Joanna Sanocka-Pertek
Teresin 18, 64-980 Trzcianka, tel. 604 327 280, 793 00 637, www.ekobaza.com.pl

2. „Leśna Podkowa"
Rychlik 23, 64-980 Trzcianka, tel. 508 246 430, 603 098 189, www.lesna-podkowa.pl

3. „Na leśnym rozdrożu"
Przyłęg 1, 64-980 Trzcianka, tel. 67 216 21 30, 67 255 01 06, www.nalesnymrozdrozu.pl

4. „Nad stawami u Zygfryda"
Straduń 8, 64-980 Trzcianka, tel. 698 220 648

5. „Dom wśród lasów", Gaby i Jacek Piechowiak
Przyłęg 5, 64-980 Trzcianka, tel. 67 216 26 77, 604 405 195, www.agroturystyka.trz.pl

6. „Ranczo w dolinie"
Straduń 20A, 64-980 Trzcianka, tel. 607 046 885
www.ranczo-stradun.prv.pl

7. „WOJADA", Wojciech Kapela
Straduń 18, 64-980 Trzcianka,
tel. 67 216 42 21, 608 031 225

Odłowy w Gospodarstwie Rybackim Stobno

GOSPODARSTWA RYBACKIE W GMINIE TRZCIANKA

1. **Gospodarstwo Rybackie Stobno, Adam Szarek**
   Stobno 118, 64-780 Trzcianka, tel. 67 216 31 11, 607 664 208
2. **Gospodarstwo Rybackie Kępa-Łomnica, Zdzisław Sokołowski**
   Kępa 24, 64-980 Trzcianka, tel. 669 999 090, 669 999 061
3. **Gospodarstwo Rybackie Teresin**
   Teresin 37 , 64-780 Trzcianka, tel. 505 059 162, 604 696 049
4. **Aquabiofarm Łomnica-Młyn**
   Łomnica 3, 64-980 Trzcianka, www.aquabiofarm.eu
5. **Gospodarstwo Rybackie Łomnica, Jerzy Zbierajewski**
   ul. Lelewela 84, 64-920 Piła, tel. 607 152 420
6. **Zajazd Rybny Wrząca**
   Wrząca 17, 64-980 Trzcianka, tel. 606 827 771, 720 312 644
7. **Gospodarstwo Rybackie Radolin, Wiesław Sendal, Bogdan Sendal**
   ul. Nowa 8, 64-980 Biała
8. **Okręg Nadnotecki Polskiego Związku Wędkarskiego – użytkownik jezior**
   ul. Śniadeckich 136/4, 64-920 Piła, tel. 67 213 18 48, www.pzw.org.pl/piła

Gospodarstwo agroturystyczne „Leśna Podkowa"

Przedświąteczna sprzedaż ryb w Gospodarstwie Rybackim Teresin

- Fontanna „Sarenka" (zdjęcie z prawej) – na Placu Pocztowym stoi brązowy odlew sarny, który stał się nieoficjalnym symbolem miasta. Rzeźba powstała w latach 20. XX wieku, a autorem projektu był Bernhard Johannes Karl Butzke. „Sarenkę" znaleziono w jednym z trzcianeckich domów po wyzwoleniu miasta w styczniu 1945 roku. Komendant wojenny Trzcianki, Borys Rubcow postanowił utworzyć na Placu Pocztowym park. Zatrudnieni przy tej pracy Niemcy, którzy zostali w mieście, wybudowali wtedy „mauzoleum", pomnik z czołgiem i fontannę. Tę ostatnią budowlę ozdobiła „Sarenka". Dziś oryginał stoi w trzcianeckim muzeum, jego miejsce zajęła kopia.

- „Mauzoleum" poświęcone żołnierzom radzieckim (zdjęcie z lewej) - kontrowersyjna budowla w centrum Trzcianki. Wybudowana dla uczczenia pamięci poległych żołnierzy Armii Czerwonej, choć przy zajmowaniu Trzcianki żaden z nich nie zginął. Niektórym mieszkańcom nie podobają się zamieszczone na budowli symbole ZSRR i komunizmu. Postulują oni rozebranie obiektu – wcześniej tak właśnie potraktowano ustawiony na postumencie czołg. Inni traktują „mauzoleum" jako ciekawostkę architektoniczną, a turyści chętnie fotografują budowlę.

Gmina

TRZCIANKA

- Dwór szachulcowy w Smolarni (zdjęcie poniżej) wybudowano w XIX wieku z myślą o kształceniu kadr leśnych. Na początku XX wieku była tu szkoła leśna, po 1945 roku ośrodek szkoleniowy Ministerstwa Leśnictwa, a w latach 1997-99 placówka Transportu Leśnego. W tej chwili dwór jest własnością prywatną i mieści jeden z najciekawszych hoteli w kraju. Pięknie położony w lesie na wysokiej skarpie jeziora Straduń oferuje gościom wiele atrakcji, m.in. grę w golfa na wodzie.

- Dom szachulcowy w Teresinie (zdjęcie po lewej) – dwustuletnia budowla stoi w środku wsi, jest już mocno dotknięta „zębem czasu", ale na razie nie ma planu rozebrania tego świadka historii. Tuż obok można obejrzeć dzwonnicę z 1927 roku. Upamiętniała ona żołnierzy niemieckich poległych w I wojnie światowej.

Gmina

TRZCIANKA

- Kościół w Biernatowie wybudowano w 1843 roku jako świątynię ewangelicką. Sam kościół jest budowlą szachulcową, do której pod koniec XIX stulecia dobudowano murowaną wieżę, zwieńczoną blaszaną iglicą. Kościół ma konstrukcję słupowo-ramową. Przy kościele znajduje się stary, niemiecki cmentarz. Po II wojnie światowej świątynię przejął kościół katolicki (zdjęcie z prawej).

- Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Trzciance zbudowano w stylu neobarokowym w latach 1914-15, na miejscu XIX-wiecznej świątyni w stylu neoromańskim. Budowla jest trzynawowa, z asymetrycznie położoną wieżą. Ołtarz główny pochodzi z XVIII wieku.

Leśny cmentarzyk koło Łomnicy

- Kościół pw. Wszystkich Świętych w Białej – większość obecnej budowli wzniesiono w połowie XIX wieku, ale zakrystia pochodzi prawdopodobnie z początku XVII wieku. Wewnątrz wczesnobarokowy ołtarz główny i rokokowy ołtarz boczny. Ciekawostką jest kamień z odciśniętym śladem stopy.

Gmina

TRZCIANKA

- Przeprawa promowa na Noteci pomiędzy Radolinem a Walkowicami (zdjęcie po lewej) – bezpłatny prom ułatwia komunikację pomiędzy oboma brzegami rzeki, skraca o kilka kilometrów lokalne połączenia drogowe i jest wykorzystywany przede wszystkim przez miejscowych rolników i turystów. Walkowice to miejscowość o rodowodzie sięgającym XII wieku, a Radolin posiadał w XVIII-XIX wieku prawa miejskie. W Radolinie wysoka krawędź doliny Noteci daje możliwość podziwiania pięknej panoramy nadnoteckich łąk.

- Śluza „Nowe" – obiekt o numerze 12 na Noteci, składa się z ręcznie napędzanej śluzy, jazu i przepławki oraz XIX-wiecznego domu. Przy samym budynku można też obejrzeć schron bojowy z 1938 roku.

Lokalna Baza Ekoturystyki w Teresinie

Gmina

WAŁCZ

Urząd Gminy Wałcz
Powiat: wałecki
woj. zachodniopomorskie
ul. Dąbrowskiego 8
78-600 Wałcz

tel. +48 67 258 02 41
tel. +48 67 258 02 42
tel. +48 67 258 46 88
fax +48 67 258 02 43
e-mail: walcz@walcz.ug.gov.pl
www.gminawalcz.pl

Gmina Wałcz administracyjnie należy do powiatu wałeckiego i województwa zachodniopomorskiego, a geograficznie leży na terenie Pojezierza Wałeckiego i Równiny Wałeckiej. Ze swoją powierzchnią 575 km^2 jest drugą co do wielkości gminą w kraju. Teren ten zamieszkuje prawie 12,6 tys. osób.

Lesistość tego obszaru sięga 50%, przez gminę przepływają trzy rzeki dostępne dla kajakarzy – Piława, Dobrzyca i Piławka, a w zagłębieniach terenu leżą 32 jeziora. Wśród gatunków zwierząt, oprócz gatunków pospolitych na polskim niżu, znajdziemy tu również te rzadsze: żubry, muflony, łosie i wilki. Miłośnicy awifauny mogą tu zaobserwować bociana czarnego, puchacza, tracza nurogęś, bielika czy rybołowa. Lasy to przede wszystkim bory sosnowe, ale gdzieniegdzie zachowały się fragmenty typowej buczyny pomorskiej. Unikalna przyroda była pretekstem do powołania czterech rezerwatów: „Bytyń Wielki", „Golcowe Bagno", „Glinki" i „Dolina Rurzycy".

Atrakcyjność turystyczną gminy Wałcz podnoszą jeszcze pamiątki z burzliwej historii tego terenu. To właśnie tu, pod Zdbicami, został przełamany Wał Pomorski. Zachowane elementy tego pasa fortyfikacji przyciągają miłośników militariów i historii.

Przez gminę Wałcz przebiegają dwie drogi krajowe: nr 10 – łącząca Warszawę ze Szczecinem i nr 22 z Berlina do Królewca. Trasa 163 prowadzi bardzo malowniczym szlakiem nad Bałtyk, do Kołobrzegu.

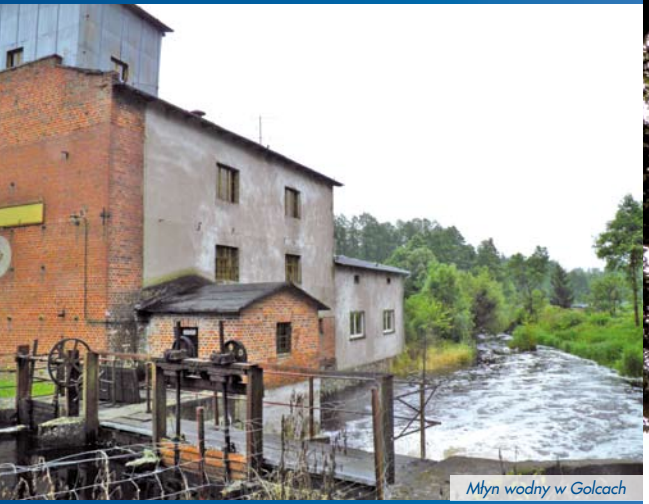

Młyn wodny w Golcach

Kościół w Golcach

Gmina

WAŁCZ

Gmina

WAŁCZ

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE W GMINIE WAŁCZ

1. **Gospodarstwo Agroturystyczne „Bar u Sternika”,**
   Piława 6, 78-600 Wałcz
2. **Ośrodek Jeździecki „Kołacz”, Katarzyna i Marcin Laskowscy**
   Kołatnik 8, 78-600 Wałcz,
   tel. 606 320 817, 663 635 346,
   www.kolatnik.pl
3. **Ośrodek Armatorskiego Klubu Żeglarskiego AKŻ 90**
   Nakielno, 78-642 Wałcz, tel. 697 966 594,
   www.nakielno.pl, www.akz90.pl
4. **Agroturystyka Barbara i Jarosław Kowalscy**
   Dobino 59, 78-600 Wałcz
5. **„Pod Orłem”, Krystyna i Ryszard Łątkowscy**
   Piława 6, 78-600 Wałcz, tel. 502 654 839, 662 722 518, www.podorlem.eu
6. **Agroturystyka „W ogrodzie”, Jadwiga Fecek**
   Wybudowanie 1 A, 78-600 Wałcz,
   tel. 693 443 021
7. **„Nad Piławą”, Głowaczewo 7, 78-600 Wałcz**
   Tel. 67 257 99 27, 607 366 718,
   www.glowaczewo.pl
8. **„Kukuryku”, Janina i Ryszard Koniecko**
   Zdbice 13, 78-600 Wałcz, tel. 603 591 680, www.kukuryku.eu
9. **Agroturystyka nad Raduniem**
   Morzyce 6, 78-600 Wałcz,
   tel. 601 161 233, 601 161 242,
   www.nadraduniem.pl

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE W GMINIE WAŁCZ

10. Agroturystyka „Andy”
Os. Olimpijskie 39, 78-600 Wałcz,
tel. 507 708 348, www.rang.republika.pl

11. Gospodarstwo Agroturystyczne Władysław Terechowicz
ul. Orla 47, 78-600 Wałcz, tel. 67 387 36 86,
666 507 222, www.wakacjeuhrabiego.pl

GOSPODARSTWA RYBACKIE W GMINIE WAŁCZ

1. Zakład Rybacki w Wałczu, Kieszkowski i wspólnicy s.j.
ul. Bracka 1, 78-600 Wałcz, tel. 67 258 20 41

2. Gospodarstwo Wędkarsko-Rybackie Rurzyca
Szwecja, tel. 604 264 488

3. Chów i hodowla ryb, łowisko karpia, Jan Hołoś
Czapla 14 c, 78-600 Wałcz, tel. 602 230 172

4. Gospodarstwo Rolno-Stawowe, Ryszard Kręcigłowa
Czapla 14b 78-600 Wałcz, tel. 605 271 951

5. Scandia Trading,
Głowaczewo, tel. 67 250 98 44

6. Gospodarstwo Jeziorowe Grzegorz Ciosański
ul. Drzymały 21, 77-400 Złotów, tel. 67 263 51 75

7. Okręg Nadnotecki Polskiego Związku Wędkarskiego – użytkownik jezior
ul. Śniadeckich 136/4, 64-920 Piła, tel. 67 213 18 48, www.pzw.org.pl/piła

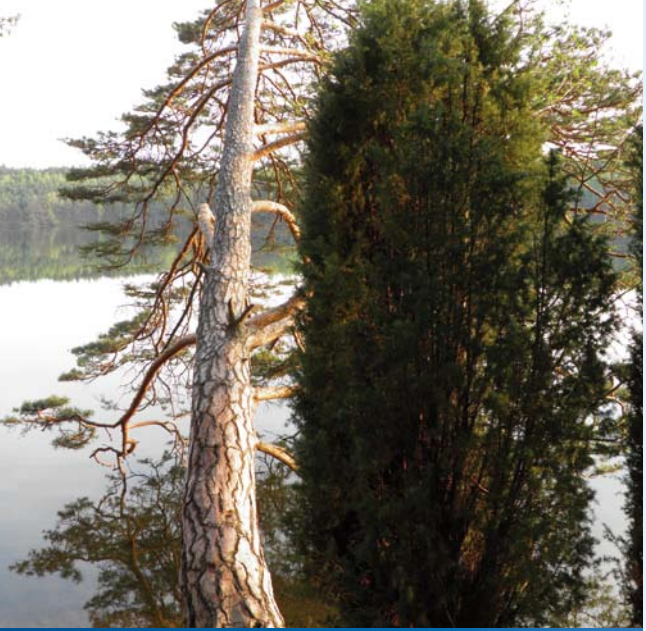

Gmina

WAŁCZ

- Rezerwat przyrody „Dolina Rurzycy" (na zdjęciach), krajobrazowy, o powierzchni 554,68 ha obejmuje część rzecznej doliny wraz z trzema jeziorami: Krąpsko Górne, Krąpsko Średnie i Dąb. Znajdują się tu unikatowe zespoły źródlisk i torfowisk niskich. Na terenie rezerwatu wyróżniono aż 10 typów siedlisk, w tym źródliska wapienne, zbiorowiska włosieniczników czy torfowiska zasadowe. Krystaliczna woda Rurzycy i jezior, przez które przepływa oraz wyjątkowy krajobraz tworzony przez strome skarpy porośnięte lasem przyciągają turystów, przede wszystkim kajakarzy i rowerzystów.
- Rezerwat „Bytyń Wielki"
- Rezerwat „Golcowe Bagno"
- Rezerwat „Glinki"

Piława w Czechyniu

Gmina

WAŁCZ

- Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej i Ekologicznej „Morzycówka" (na zdjęciu u góry) powstał przy Nadleśnictwie Wałcz w 2004 roku. Obiekt położony jest wśród dębowo-bukowych lasów, nad wałeckimi jeziorami. Drewniany pawilon wystawienniczy mieści salę na 40 osób, którą zapełniają pomoce dydaktyczne: tablice, gabloty, próbki drewna, spreparowane okazy zwierząt, biblioteczkę oraz sprzęt multimedialny i nagłośnienie. Oferta edukacyjna skierowana jest przede wszystkim do grup dzieci i młodzieży, ale i dorosłych oraz turystów zwiedzających okolice Wałcza.

  Przy budynku znajduje się arboretum, a w pobliskim lesie zorganizowano ścieżkę przyrodniczo-leśną.

  Kontakt:
  Nadleśnictwo Wałcz
  78-600 Wałcz, ul. Kołobrzeska 1
  tel.: 67 250 08 94, fax: 67 258 29 32

  Osoba odpowiedzialna za edukację przyrodniczo-leśną:
  Magdalena Marchwiak
  tel.: 660 448 871

- Szlak kajakowy Piławy
- Szlak kajakowy Dobrzycy
- Szlak kajakowy „Wielka Pętla Wałecka"

Gmina

WAŁCZ

- Przez obszar gminy Wałcz przebiegały umocnienia Wału Pomorskiego, wybudowanego przez Niemców w latach 1934-35 pasa fortyfikacji ciągnącego się od Szczecinka do Gorzowa Wielkopolskiego. W czasie II wojny światowej główne walki o przełamanie Wału Pomorskiego toczyły się w okolicach Zdbic, Szwecji i Golców. Dla upamiętnienia tych wydarzeń w Zdbicach powstała Izba Pamięci, a nieopodal wsi zorganizowano skansen bojowy ze zrekonstruowanymi umocnieniami linii obronnej i sprzętem wojskowym (na zdjęciach).
- Kościół w Golcach o konstrukcji szachulcowej
- Działający młyn wodny w Golcach
- „Górka Magnetyczna" miedzy Strącznem a Rutwicą

Gmina

WAŁCZ

- Bytyń Wielki jest największym jeziorem Pojezierza Wałeckiego (877 ha). Istniejący tu rezerwat przyrody ogranicza i kanalizuje turystykę, a także skraca sezon turystyczny, ale i tak jest to ulubione miejsce żeglarzy z całego regionu. W Nakielnie funkcjonuje ośrodek Armatorskiego Klubu Żeglarskiego z Wałcza z barem, polem namiotowym, przystanią (zdjęcie poniżej). Przy plaży zorganizowano plac zabaw. Jest też wiata do grillowania, miejsce na ognisko, wypożyczalnia sprzętu pływającego i domki, w których można wynająć pokoje.
- W Rudnicy od kilku lat funkcjonuje jeden z największych w Polsce prywatnych parków linowych (zdjęcie obok). Trasy o różnym stopniu trudności przeznaczone są dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Wyjątkowe jest położenie tej placówki: stanowiska i trasy założono w starym lesie na rzeką Dobrzycą. Kilka „tyrolek" (zjazdów linowych) przebiega nad dolinką i płynącą w dole rzeczką.

Gmina

WIELEŃ

Urząd Miejski w Wieleniu
powiat czarnkowsko-trzcianecki
woj. wielkopolskie
ul. Kościuszki 34
64-730 Wieleń

tel. +48 67 256 11 70
+48 67 256 11 72
fax +48 67 256 10 21
e-mail: Wielen_UM@wokiss.pl
www.wielen.pl

Gmina Wieleń leży w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, w północno-zachodniej Wielkopolsce i przy powierzchni 430 km^2 jest największą gminą województwa. Obszar zamieszkuje prawie 13 tys. osób. Dobrą komunikację z większymi ośrodkami zapewniają biegnące przez gminę dwie linie kolejowe (Poznań-Szczecin i Bydgoszcz-Gorzów) oraz drogi nr 177 i 181.

Ponad połowę powierzchni gminy porastają lasy. Na dwie części obszar ten przecina płynąca ze wschodu na zachód Noteć, a jej dwa dopływy – Miała i Bukówka – dopełniają sieć wodną. Obie rzeczki mają zupełnie odmienny charakter wyznaczany przez teren ich dorzecza. Miała toczy swe leniwe wody na południu gminy, wśród piaszczystych równin Puszczy Noteckiej i zasila po drodze kilka jezior, a górski charakter Bukówki wynika z mocno pofałdowanego terenu na północ od doliny Noteci. Większość jezior tego obszaru leży na południu gminy.

Już w XII wieku Jan Długosz wymienia gród nad Notecią, a prawa miejskie uzyskał Wieleń w 1348 roku. Z miastem i regionem związane były wielkie rody Górków, Czarnkowskich, Grudzińskich, Działyńskich, Opalińskich i Sapiehów. Po pierwszym rozbiorze Polski Wieleń wchłonęły Prusy, a w okresie międzywojennym granica na Noteci podzieliła miasto na południową część należącą do Polski i niemiecki Wieleń Północny. Symbolami historii tych terenów są istniejące do dziś zabytki: otoczony pięknym parkiem barokowy pałac Sapiehów w Wieleniu Północnym, a w południowej części miasta średniowieczny układ ulic, siedziba Bractwa Kurkowego i zamek Ostrowo (dziś DPS). W Dzierżążnie Wielkim i Małym oraz w Kocieniu Wielkim przetrwały piękne kościoły z pruskiego muru, a w Herburtowie XVIII-wieczny kościół drewniany.

Ośrodek Hodowli Pstrąga „Kuźniczka"

Kościół w Dzierżążnie Wielkim

Gmina

WIELEŃ

GOSPODARSTWA RYBACKIE W GMINIE WIELEŃ

1. **Ośrodek Hodowli Pstrąga „Kuźniczka" Paweł Raczkowski, Jaryń 13, 64-730 Wieleń**
   tel. 67 256 14 36, 692 416 811,
   www.ryby-raczkowski.pl
4. **Okręg Nadnotecki Polskiego Związku Wędkarskiego – użytkownik jezior**
   ul. Śniadeckich 136/4, 64-920 Piła, tel. 67 213 18 48
   www.pzw.org.pl/pila

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE W GMINIE WIELEŃ

1. **„Dwór i Stajnia Dębogóra"**
   Dębogóra 18, 64- 730 Wieleń
   tel. 67 256 03 26, 609 610 147
   www.debogora.pl
2. **„Jędrusiowa Chata"**
   Kocień Wielki 33, 64-730 Wieleń
   tel. 67 256 34 20, 505 99 60 10
   www.jedrusiowachata.pl
3. **„Willa Sobieski" , Marta Sobieska**
   Dzierżążno Wielkie 129, 64- 730 Wieleń
   tel. 67 256 03 24, 602 29 11 64
4. **Gospodarstwo agroturystyczne braci Zawal**
   64-729 Dzierżążno Wielkie 130
   tel. 67 256 02 20, 696 127 690
5. **Gospodarstwo agroturystyczne „Chlebowy"**
   Dzierżążno Wielkie 103, 64-730 Wieleń
   tel. 606 717 008, www.chlebowy.pl

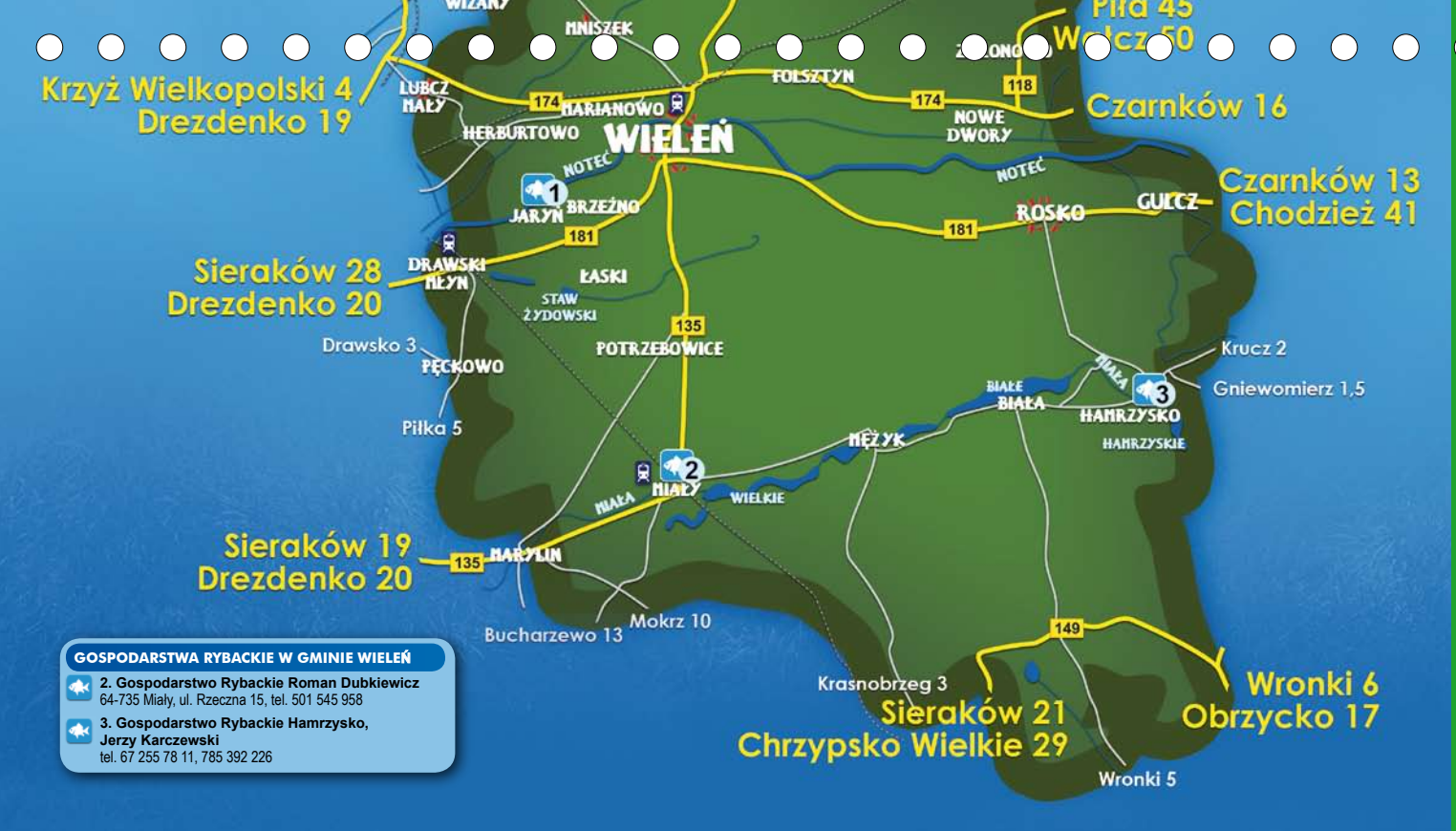

GOSPODARSTWA RYBACKIE W GMINIE WIELEŃ

2. Gospodarstwo Rybackie Roman Dubkiewicz
64-735 Miały, ul. Rzeczna 15, tel. 501 545 958

3. Gospodarstwo Rybackie Hamrzysko, Jerzy Karczewski
tel. 67 255 78 11, 785 392 226

Gmina
WIELEŃ

- Pałac w Wieleniu (zdjęcie poniżej) wybudowano prawdopodobnie w miejscu obronnego, średniowiecznego zamku. Budowę w połowie XVIII wieku rozpoczął ówczesny jego właściciel, Piotr Sapieha, wojewoda smoleński. Rezydencję zaplanowano jako czworokątny budynek z dziedzińcem w środku, ale tego planu nigdy nie zrealizowano. W chwili śmierci pomysłodawcy gotowe były tylko dwa skrzydła. Po przebudowach prowadzonych przez kolejnych właścicieli: rodzin von Blankensee i von Schulenberg oraz zniszczeniach wojennych pozostało tylko jedno skrzydło pałacu. Obecny właściciel wyremontował częściowo budynek, który jednak nie jest udostępniony do zwiedzania. Pałac otacza rozległe założenie parkowe, zaprojektowane jeszcze w czasach Piotra Sapiehy, z zachowanymi alejami wodnymi i fragmentami kamiennych rzeźb na postumentach. Do zespołu pałacowego należy budynek z bramą, oficyna, oranżeria, dom ogrodnika oraz kaplica będąca mauzoleum ostatnich właścicieli.

- Drewniany kościół w Dzierżążnie Małym. Budowę rozpoczęto na początku XVII wieku i z tego okresu pochodzi wieża. Kościół jest drewniany z dobudowanym, niewielkim prezbiterium o konstrukcji szachulcowej. W wieży dzwon z połowy XVIII wieku (zdjęcie u góry).

- Zespół dworski z XIX wiekuw w Wieleniu (dziś Dom Pomocy Społecznej).

- Drewniany kościół z XVIII wieku w Herburtowie.

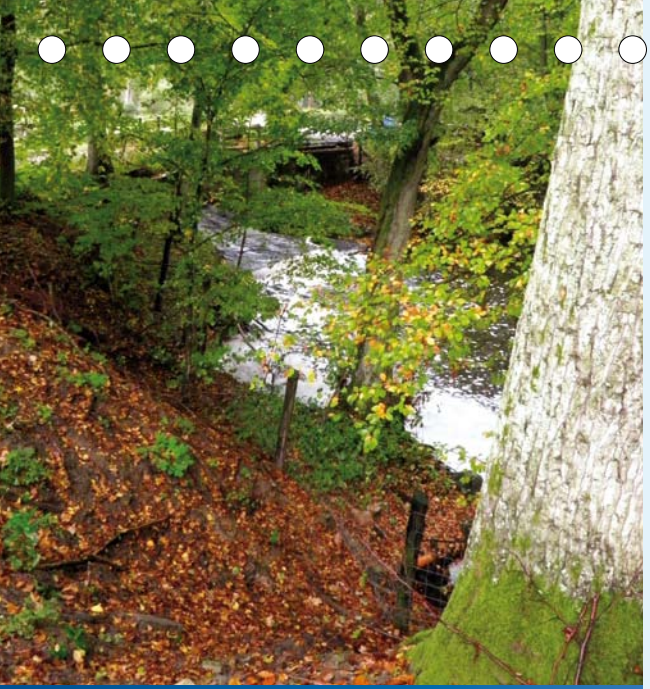

- Noteć (zdjęcie poniżej) – rzeka jest fragmentem Międzynarodowej Drogi Wodnej E70, a wraz z Wartą i kanałami tworzy szlak Wielkiej Pętli Wielkopolski. Na odcinku płynącym przez gminę Wieleń znajdują się trzy śluzy: w Rosku, Wrzeszczynie i Wieleniu. Wzdłuż rzeki liczne starorzecza. Najwięcej możliwości zwiedzania okolicy daje postój w samym Wieleniu.

- Miała – szlak o długości 54 km przebiega przez 9 jezior. Miała płynie przez osady północnej części Puszczy Noteckiej. Drobne utrudnienia stanowią nisko posadowione mostki i kładki w tych wsiach. Spływ 2-3-dniowy.

- Bukówka (zdjęcie obok) – spławny jest fragment od jeziora Straduńskiego. Rzeka ciekawa, płynąca przez urozmaicony teren i czysta, ale dość uciążliwa, z wieloma przenoskami (mostki, jazy, hodowla pstrągów) i zawadami. Atrakcją jest ścieżka dydaktyczna „Nad Bukówką" w Smolarni, na samym początku spływu. Spływ trwa 2 dni.

- „Strzelnica" w Wieleniu (zdjęcie obok), dawna siedziba Bractwa Kurkowego z 1850 roku. Dzisiaj w budynku mieści się Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury.
- Kościół poewangelicki pw. św. Anny w Kocieniu Wielkim. Budowla szachulcowa z 1844 roku (zdjęcie na dole).
- Kościół w Dzierżążnie Wielkim o konstrukcji szachulcowej został wybudowany w 1595 roku jako świątynia ewangelicka. Dziś jest to kościół katolicki pw. Matki Bożej Różańcowej. Fundatorem budowli był Piotr Czarnkowski.
- „Wieża Bismarcka" w Wieleniu – jeden z 240 tego typu obiektów wzniesionych na całym świecie w hołdzie Żelaznemu Kanclerzowi. W Polsce zachowało się 17 takich wież, ta w Wieleniu znajduje się przy drodze na Czarnków, za cmentarzem.

- Kompleks edukacji przyrodniczo-leśnej przy siedzibie Nadleśnictwa Potrzebowice. W starej oficynie urządzono izbę edukacyjną, w której znajduje się sala z kominkiem i zaplecze socjalne. Są tu tablice poglądowe, sprzęt multimedialny, mikroskopy, gabloty, gry edukacyjne.

  Obok biegnie ścieżka edukacyjna „Dziewanna" o długości 1,8 km, przy której ustawiono 26 tablic informujących o gospodarce leśnej. Przy nadleśnictwie funkcjonuje też arboretum, w którym posadzono 150 gatunków drzew i krzewów. Można je zwiedzać i prowadzić tu lekcje przyrody. Ścieżki arboretum przystosowane są do poruszania się osób niepełnosprawnych.

  Obok szosy Wieleń-Miały wybudowano w 2000 roku wieżę widokową, z której można obserwować odnowienie pożarzyska, które powstało po wielkim pożarze w 1992 roku, kiedy to spłonęło prawie 6000 ha lasów Puszczy Noteckiej.

  Kompleks dopełnia wiata usytuowana w parku, obok ścieżki „Dziewanna" i arboretum. Są tam ławy i stoły oraz miejsce na ognisko.

NADNOTECKA
GRUPA RYBACKA

Nadnotecka Grupa Rybacka to stowarzyszenie działające na obszarze siedmiu gmin dawnego województwa pilskiego. Drawsko, Krzyż, Szydłowo, Trzcianka i Wieleń należą dziś do województwa wielkopolskiego, natomiast Człopa i Wałcz to gminy województwa zachodniopomorskiego. Największym atutem tego obszaru jest nieskażona przyroda. Gęsta sieć rzek, z których wiele ma charakter górski oraz mnogość jezior stanowią podstawę wszystkich form działalności rybackiej. Jest to też wymarzona baza do uprawiania sportów związanych z wodą, takich jak kajakarstwo czy wędkarstwo. Wielkie kompleksy leśne przyciągają na wytyczone szlaki turystów pieszych i rowerowych. Lasy są też rajem dla grzybiarzy i myśliwych. Burzliwa historia pogranicza, jakim było Nadnotecie, zostawiła tu swoje pamiątki i obiekty te są dzisiaj wielką atrakcją turystyczną.

Większość obszaru pomiędzy Notecią a jej prawymi dopływami: Gwdą i Drawą, porastają lasy. Oprócz borów sosnowych znajdziemy tu lasy liściaste, w tym fragmenty typowej buczyny pomorskiej. Ochrona dziewiczej przyrody na tym terenie była pretekstem do powołania wszystkich form ochrony przyrody, od Drawieńskiego Parku Narodowego, poprzez rezerwaty jak Bytyń Wielki, Dolina Rurzycy, Golcowe Bagno czy Diabli Skok, do obszarów chronionego krajobrazu w Puszczy nad Drawą, Puszczy Noteckiej czy w dolinach Gwdy i Noteci. Wiele terenów włączono do systemu Natura 2000, wydzielono dziesiątki użytków ekologicznych a liczne głazy i drzewa uzyska-

Łowisko specjalne w Gospodarstwie Rybackim Pstrąg Tarnowo

Tawerna „Rybajka" w Tarnowie

NADNOTECKA
GRUPA RYBACKA

ły status pomnika przyrody. Bogate środowisko jest zasiedlone przez liczne gatunki zwierząt, w tym również te najrzadsze, jak żubry, muflony, łosie, wilki, wydry, bieliki czy puchacze.

Obok lasów wielkim atutem północnego Nadnotecia są wody. Obszar działania NGR to ponad 150 jezior, 10 rzek dostępnych dla kajakarzy i wędkarzy oraz dziesiątki strumieni, strug, rowów i setki źródlisk. Występują tu niemal wszystkie gatunki roślin wodnych obecnych w polskich wodach śródlądowych i większość gatunków ryb. W jeziorach spotkamy sumy, szczupaki, sandacze czy sieje, a w rzekach o charakterze nizinnym jazie, klenie, brzany i certy. Prawdziwym skarbem tego regionu są rzeki o charakterze górskim. Ich wody są bogate w szlachetne gatunki ryb, takie jak pstrągi potokowe, lipienie, trocie, łososie oraz - introdukowane w Gwdzie - głowacice.

Warunki naturalne obszaru działania Nadnoteckiej Grupy Rybackiej umożliwiają funkcjonowanie różnych form rybactwa śródlądowego. Liczne jeziora i rzeki są bazą do prowadzenie gospodarki rybackiej na wodach otwartych. Najliczniejszą grupę podmiotów rybackich stanowią jednak gospodarstwa produkujące ryby karpiowate. Wśród nich najwięcej jest małych, rodzinnych gospodarstw, nastawionych na sprzedaż lokalną ryb konsumpcyjnych a także - co bardzo istotne - materiału zarybieniowego. Niektóre gospodarstwa rozwijają też działalność agroturystyczną i rekreacyjną.

Gospodarstwo Agroturystyczne „Brokowo"

Gospodarstwo Agroturystyczne „Agrośka" w Zabrodziu

Północna część zlewni Noteci zasobna jest w rzeki typu górskiego. Umożliwiły one powstanie i działanie gospodarstw produkujących ryby łososiowate. W większości są to nowoczesne obiekty, w których wykorzystuje się najnowsze technologie. Poziom produkcji jest tu wysoki, ogranicza go jednak dbałość o czystość środowiska wodnego. Ze względu na różnorodne formy ochrony przyrody na tych obszarach i zalecany zrównoważony rozwój, produkcja musi być dostosowana do warunków środowiskowych.

Wśród miejscowych producentów znajdują się też gospodarstwa prowadzące wylęgarnie ryb. Działalność ta wymaga dodatkowej wiedzy, urządzeń i budowli. Mimo że jest to najczęściej działalność dodatkowa i produkcja nie jest wielka, gospodarstwa prowadzące wylęgarnie sprzedają narybek innym rybakom, głównie działającym na tym samym obszarze.

Część gospodarstw rybackich, poza typową produkcją, prowadzi dodatkowe działania, mające podnieść rentowność przedsiębiorstwa. Najczęściej są one związane z zasadniczą działalnością czyli produkcją ryb, ale często wykorzystuje się też walory terenów otaczających gospodarstwo. Dodatkowe funkcje to najczęściej sprzedaż bezpośrednia ryb oraz gastronomia, której podstawą są dania z ryb przyrządzanych często według oryginalnych, autorskich receptur. W barach i smażalniach podaje się najczęściej ryby z własnej produkcji. Rybacy

„Aquabiofarm", Łomnica - Młyn

Nadnoteckie łąki

NADNOTECKA GRUPA RYBACKA

coraz częściej tworzą też przy swoich gospodarstwach ośrodki agroturystyczne i łowiska specjalne, a gospodarze wód otwartych sprzedają zezwolenia do połowów sportowych.

Piękna, nieskażona przyroda, przepastne lasy, sieć rzek i czyste jeziora oraz bogactwo świata roślin i zwierząt – wszystko to sprawia, że pogranicze północnej Wielkopolski i Pojezierza Wałeckiego jest wielką atrakcją dla turystów. Dotyczy to przede wszystkim turystyki kwalifikowanej. Bystre rzeki toczące swe wody wśród zielonych lasów i ciemnych wąwozów tworzą malownicze szlaki, które doceniają kajakarze z całej Polski. Drawa oraz Gwda z jej dopływami: Rurzycą, Piławą i Dobrzycą, należą do najpopularniejszych tras kajakowych w naszym kraju. Rzeki te doceniają też od dawna łowcy ryb łososiowatych, którzy tutaj właśnie próbują sztuczną muchą lub blaszką przechytrzyć rybę życia. Wędkarze spławikowi wybierają spokojniejsze odcinki rzek i czyste, rzadko odwiedzane jeziora.

Wyjątkowo cenna przyrodniczo jest Dolina Noteci, która stanowi jeden z najważniejszych szlaków migracyjnych ptaków. Amatorzy bezkrwawych łowów mogą tu liczyć na spotkanie przedstawicieli ponad dwustu gatunków ptaków. Najbardziej malownicze spektakle przyrodnicze odbywają się wiosną i jesienią, podczas dorocznych ptasich wędrówek.

Schronisko wędkarskie w Krzyżu Wielkopolskim

Na trasie w Dolinie Noteci

NGR NADNOTECKA GRUPA RYBACKA

Amatorzy turystyki konnej mogą skorzystać z oferty kilku szkółek jeździeckich, a po nabraniu wprawy można już wyruszyć na jeden z wielu wyznaczonych specjalnie dla nich szlaków. Wspaniałe tereny do realizowania swojej pasji znajdą też miłośnicy psów pociągowych. Amatorów canicrossu i rajdów zaprzęgowych coraz częściej spotykamy na leśnych duktach i ścieżkach wzdłuż rzecznych dolin. Ich szlaki krzyżują się z trasami rowerowymi i pieszymi, które gęstą siecią pokrywają obszar Nadnotecia. Z przygotowanych tras korzystają też zwolennicy maszerowania z kijkami. Nordic walking to jedna z najprężniej rozwijających się form aktywnego wypoczynku.

Tutejsze lasy słyną z bogactwa runa leśnego. Na jesienne grzybobrania przyjeżdżają całe wycieczki, a urodzaj borowików i podgrzybków doceniają zwłaszcza mieszkańcy Polski centralnej i Śląska. Zasobne w zwierza lasy i słabo zaludniony obszar przyciągają myśliwych, którzy korzystają z pośrednictwa biur polowań. Na spotkanie z okazałym odyńcem czy wyjątkowym rogaczem liczą już nie tylko myśliwi zagraniczni, ale coraz częściej rodzimi łowcy z mniej zasobnych w zwierzynę regionów Polski.

Teren Nadnoteckiej Grupy Rybackiej przez wieki był słowiańsko-germańskim pograniczem. Wojny i wieczne migracje sprawiły, że niewiele tu zabytków i pamiątek historycznych, ale te, które się uchowały, są wyjątkowo ciekawe. Na kanwie ich historii organizowane są

Wiata w Zabrodziu - inwestycja ON PZW

Kościół w Herburtowie

plenerowe widowiska historyczne, a istniejące na tym terenie grupy rekonstrukcyjne działają coraz prężniej.

Na turystów odwiedzających Północną Wielkopolskę i Pojezierze Wałeckie czeka dobrze zorganizowana i wciąż rozwijająca się sieć gospodarstw agroturystycznych. Można tu zawsze znaleźć wygodne pokoje i smaczną kuchnię, często oferującą dania regionalne. Większość gospodarstw oferuje dodatkowe atrakcje, a wśród nich jazdę konną, przejażdżki bryczkami, spływy kajakowe czy biesiady na świeżym powietrzu.

Siedem gmin Nadnoteckiej Grupy Rybackiej to teren wyjątkowo atrakcyjny pod względem przyrodniczym, historycznym i kulturowym. To raj dla miłośników dzikiej przyrody, wymarzone miejsce spokojnego wypoczynku na łonie natury i teren jakby specjalnie stworzony dla amatorów aktywnego i niebanalnego wypoczynku.

NADNOTECKA
GRUPA RYBACKA

Opracowanie: Jacek Gawroński
Zdjęcia: Jacek Gawroński
Zdjęcia na str. 30: Tadeusz Obrocki
Opracowanie graficzne i druk: Elso - Piła

Prawem do publikacji wszystkich zdjęć dysponuje Nadnotecka Grupa Rybacka.

NADNOTECKA
GRUPA RYBACKA

64-920 Piła
ul. Dąbrowskiego 8/509
tel. 67 351 08 55
e-mail: sekretariat@ngr.pila.pl
e-mail: biuro@ngr.pila.pl

www.ngr.pila.pl

PO RYBY 2007 2013

Operacja współfinansowana przez Unię Europejską
ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Rybackiego
zapewniająca inwestycje w zrównoważone rybołówstwo